



Jaarverslag 2024



Voorwoord

Het gaat in de retail om veel dingen maar het belangrijkste blijft een positief resultaat. Resultaat dat in de hele Nederlandse detailhandel ook in 2024 onder druk bleef staan. We spraken vorig jaar over een ‘perfect storm’. Die is zeker niet gaan liggen. Integendeel. Geopolitieke ontwikkelingen wakkeren de onzekerheid aan en verhogen de kosten van het ondernemen.

Desondanks leverden onze leden als zelfstandig ondernemer iedere dag weer MEERwaarde voor hun omgeving. Zij zijn meer dan een verkooppunt. Ze dragen in tal van opzichten bij aan de leefbaarheid van buurt, wijk of dorp. Die extra resultaten zijn vaak niet meetbaar, niet in geld uit te drukken. Maar als winkels wegvallen zijn de gevolgen ingrijpend. Helaas hebben we dat ook in het afgelopen jaar moeten constateren. Mede als gevolg van overheidsmaatregelen (verkoopverbod tabak, accijnsverhogingen en veel prijsverschillen tussen ons land en de buurlanden) hebben diverse ondernemers besloten te stoppen met hun winkel.

Voor het Vakcentrum een extra prikkel om zich in te blijven zetten voor de zelfstandig winkeliers. Met de belangenbehartiging in Den Haag en Brussel, initiatieven die ontzorgen, concrete en praktische adviezen en diverse ledenvoordelen.

In het verslagjaar boekten we een aantal mooie resultaten zoals de nieuwe slimme aanpak van de wettelijke regelingen rond vertrouwenspersoon/klachtenfunctionaris/klokkenluidersregeling in één collectief meldpunt, opgericht in samenwerking met CNV en FNV via *mmm lekker werken*. Hiermee ontzorgen wij niet alleen onze leden en voorkomen we onnodige administratieve en financiële lasten. We bieden onze medewerkers ook een veilige plek voor het geval dat er relevante zaken gemeld moeten worden.

Met de ‘Vakcentrum Impact Monitor Duurzaamheid’ presenteerde het Vakcentrum in 2024, als een van de eerste brancheorganisaties, een handvat voor een adequate duurzaamheidsrapportage. Die is specifiek ontwikkeld voor zelfstandig winkeliers, om te voorkomen dat zij met talloze vragen overspoeld zouden worden door rapportageplichtige grote bedrijven. Daarnaast is direct na het verslagjaar gebleken dat onze lobby tegen de onnodige, extra administratieve en financiële lasten van de rapportage succesvol was. Het hele proces rond verplichte rapportage in 2025 is tijdelijk stil komen te liggen.

Dat wil overigens niet zeggen dat duurzaamheid niet hoog op de agenda staat van de winkeliers. U leest daarover meer in dit verslag over 2024. Het afgelopen jaar heeft ons geleerd dat je ook in zwaar weer met passie moet doorgaan. Het nemen van risico's en het omgaan of zelfs profiteren van onzekerheden is en blijft de kern van het ondernemerschap. Maar we kunnen niet uit het oog verliezen dat voor een steeds groter wordend deel van de ondernemers de grenzen van hun flexibiliteit in ondernemerschap zijn bereikt. Dit is deels het gevolg van politieke besluiten die helaas aan de MEERwaarde van het zelfstandig ondernemerschap voorbijgaan.

Het Vakcentrum heeft in 2024 een bijdrage mogen leveren aan een detailhandelsbrede visie op de ‘Retail in Transitie’ in een wereld die sterk verandert. Ook de klantverwachtingen veranderen en vergeet de noodzakelijke aanpassingen in de retail niet op het gebied van vergroening, digitalisering en de ontwikkeling van ‘skills’. Daar moeten wij allemaal een steentje aan bijdragen. Niet alleen met de private collega's maar ook met publieke partijen. Eind 2024 is gebleken dat die wil er is met het voornemen om daar samen aan te werken.

Maar er is veel meer gebeurd in 2024. Waar mogelijk helpt het Vakcentrum. Daar kunnen onze leden op rekenen. Alleen samen komen we verder.

Wij danken iedereen die zich ingespannen heeft om op te komen voor de belangen van de zelfstandig winkelier en wensen eenieder veel leesplezier. Het was ook in het verslagjaar de moeite waard om aangesloten te zijn bij het Vakcentrum!

Het Vakcentrum verbindt en ontzorgt, ook in 2025.

Bram (A.) P.J. de Jong
voorzitter

mr. Patricia E.H. Hoogstraaten RAE
directeur

Onder de aandacht van het nieuwe kabinet en kamerleden

Retail is cruciaal onderdeel van de Nederlandse economie

De retailsector speelt een essentiële rol in de Nederlandse economie en het dagelijks leven. Met bijna 900.000 werknemers en een omzet van €145 miljard draagt de sector aanzienlijk bij aan het BBP. Winkels en lokale ondernemers vormen de ruggengraat van steden, dorpen en wijken en hebben een belangrijke sociale functie. Dat benadrukten het Vakcentrum en collega-brancheorganisaties in een gezamenlijke brief aan de nieuwe premier Dick Schoof.

Tegelijkertijd bevindt de retail zich in een transitie die vraagt om een duidelijke landelijke visie. Brancheorganisaties roepen het kabinet op om een overkoepelend nationaal beleid te ontwikkelen, in lijn met de Europese Retail Transition Pathway. Dit moet de sector versterken, digitaliseren en verduurzamen.

Daarnaast doen de organisaties 14 concrete suggesties voor een toekomstbestendige retailsector.

Belangrijke punten zijn:

- Meer waardering en ondersteuning voor lokaal ondernemerschap;
- Effectievere maatregelen tegen winkercriminaliteit;
- Een eerlijker Europees speelveld zonder extra nationale regels;
- Verlaging van werkgeverslasten en verhoging van het nettoloon.

Deze oproep is gericht aan de nieuwe premier en meerdere ministeries, met als doel een sterkere en toekomstbestendige retailsector.



EU presenteert visie op retail

In maart publiceerde de EU het rapport 'Transition pathway for Retail'. In dit rapport worden de belangrijke uitdagingen voor de Europese detailhandel weergegeven. Het Vakcentrum, heeft via de Europese koepel Eurocommerce aan dit rapport bijgedragen.

Om de bedrijfsvoering toekomstbestendig te houden moet zwaar worden geïnvesteerd in verduurzaming, digitalisering en talentontwikkeling. Dit rapport geeft niet alleen inzicht in die uitdagingen, maar is voor de EU ook een daadwerkelijke opstap om tot specifiek retailbeleid te komen. Daarmee is men in Europa dus een stap verder dan in Nederland.

Maatschappij moet mee investeren in retail

Onderzoeksbureau SEO onderzocht welke investeringen de retail moet doen om toekomstbestendig te blijven. Met dit onderzoek is een Nederlandse verdieping gegeven van de Europese publicatie The transition pathway for Retail. Opdrachtgever was de stichting 3XM waarvan het Vakcentrum een van de partners is.

Het SEO onderzoek maakt duidelijk dat brede investeringen in een toekomstbestendige retail essentieel zijn voor een leefbare samenleving. Uit het onderzoek blijkt dat Nederlandse retailers tussen 2025 en 2030 circa 11 miljard euro extra moeten investeren bovenop de reguliere investeringen. Deze extra investeringen zijn noodzakelijk vanwege de vereisten op het gebied van verduurzaming, digitalisering en talentontwikkeling.

In het verlengde van dit onderzoek pleit het Vakcentrum voor betere toegang tot financiering en subsidies voor retailondernemers, zonder dat de administratieve lasten te hoog worden. Bovendien moet de overheid de retailsector zien als een waardevolle partner in het ontwikkelen van beleid, met aandacht voor nationale én grensoverschrijdende regelgeving,



zodat er een gelijk speelveld ontstaat.

Met deze aanpak kan de retail haar cruciale rol als economische motor en sociale verbindende factor verder versterken en bijdragen aan een duurzame en leefbare samenleving.

Het onderzoek is onderdeel van het programma Retail in Transitie dat in 2024 is opgezet door diverse partijen waaronder het Vakcentrum. Kijk voor meer informatie op www.retailtransitie.nl. U vindt daar ook alle relevante subsidies.

Vakcentrumleden krijgen sterkere positie als huurder

In samenwerking met collega-brancheorganisaties heeft het Vakcentrum een alternatief voor het bekende ROZ-model huurovereenkomst opgesteld. De zogenoemde Huurdersvariant brengt meer evenwicht in de verhouding huurder- verhuurder. Zo zijn afspraken en verantwoordelijkheden beter beschreven. Het gaat daarbij over de indexering van de huur, maar ook over investeringen in duurzaamheid en bijkomende kosten.

De huurdersvariant werd op 30 januari in een speciale bijeenkomst in Nieuwspoord geïntroduceerd en aangeboden aan de Tweede Kamerleden.

In deze variant is een aantal aanpassingen gedaan die meer rekening houden met de belangen van huurders, zoals:

- Een meer gedetailleerde omschrijving van het gehuurde om de huurder beter te beschermen;

- Aanpassing van de huurprijsindexering om extreme huurverhogingen te voorkomen, inclusief de introductie van een maximale indexering of staffel;
- Alternatieve regeling voor een eerlijker verdeling van servicekosten tussen huurder en verhuurder;
- Focus op samenwerking tussen huurder en verhuurder bij het bespreken en vastleggen van duurzaamheidsmaatregelen;
- Meer genuanceerde regels voor onderhoud, herstel en vernieuwing door de verhuurder.



De huurdersvariant is een mooi instrument om de discussie (op onderdelen) met de verhuurder aan te gaan. De huurder kan tijdens de discussie met de verhuurder stil staan bij juist die onderwerpen die voor hem of haar cruciaal zijn.

Lees meer op:

www.vakcentrum.nl/huurdersvariant

‘Den Haag, mag het ietsje minder zijn?’

Met het oog op de nieuwe samenstelling van de Tweede Kamer en in de aanloop naar het nieuwe kabinet werd een vervolg gegeven aan de sectorbrede actie: ‘Den Haag mag het ietsje minder?’ Zo werden de leden van de vaste Kamercommissie Economische Zaken en Klimaat in aanloop naar hun overleg nog eens gewezen op de noodzaak de regeldruk te verminderen. Met deze campagne roepen de

diverse brancheorganisaties uit de retail op om het ondernemerschap meer te waarderen door:

- Minder regels
- Minder belastingen
- Meer inzet op versterking van winkelgebieden
- Meer inzet op duurzaam ondernemerschap

Het Vakcentrum vroeg onder andere aandacht voor de territoriale leveringsbeperkingen en de controle op de biologische verordening door Skal Biocontrole.





3x geld verdiend:

Statiegeld Nederland doet belangrijke toezeggingen aan Vakcentrumleden

Met het oog op een groot aantal vragen en problemen rond statiegeld organiseerde het Vakcentrum een seminar waarin Statiegeld Nederland een aantal belangrijke toezeggingen deed.

Zo werd toegezegd dat tegen het einde van 2024 een nieuwe handling fee zou worden vastgesteld, met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2024, om de toegenomen kosten beter te compenseren.

Aankankelijk werden investeringen van voor 16 maart 2022 niet vergoed. Tijdens het seminar is toegezegd dat er een nacalculatie plaatsvindt, zodat (een deel van) de eerder gemaakte investeringen alsnog gecompenseerd wordt.

Statiegeld Nederland heeft begin 2025 aangegeven dat Statiegeld Nederland gedane én betaalde investeringen vervroegd kan uitbetalen, zoals door Vakcentrum was voorgesteld. Deze vergoedingen lopen via de commerciële organisaties.

Franchisenemers Netwerk Nederland Vakcentrum versterkt positie franchisenemers

Het Vakcentrum is een van de initiatiefnemers van het Franchisenemers Netwerk Nederland (FNN) en voert het secretariaat. Het FNN bereidt zich voor op de evaluatie van de wet Franchise. Deze evaluatie moet, volgens diezelfde wet, in 2025 plaatsvinden. Diverse onderdelen van de wet (van precontractueel tot beëindigen) worden door verschillende FNN-werkgroepen tegen het licht gehouden. Tijdens een drukbezochte bijeenkomst voor bestuurders van franchisenemersverenigingen in oktober deelden

vertegenwoordigers van de verschillende werkgroepen de eerste indrukken en verbetervoorstellen die zijn verzameld.

De bijeenkomst maakte duidelijk dat FNN inmiddels volop actief is. Of zoals een van de aanwezigen stelde: “we zijn van kennismaken inmiddels naar kennis delen.”



Winkeldieven bestelen ons allemaal

Het Vakcentrum voelde zich in 2024 genooddaakt om herhaaldelijk te benoemen dat winkeldiefstal leidt tot enorme schade voor de winkeliers. Het Vakcentrum riep daarbij op om winkeldiefstal niet te bagatelliseren. “Diefstal is hoe dan ook fout. Dat supermarkten het zelf in de hand werken door het aanbieden van zelfscan en het verlies ook makkelijk kunnen dragen – zoals het beeld dat door opiniemakers en (oud)politici wordt geschetst – is een drogreden. Supermarkten en andere winkels zijn zeker geen winstmachines waar het geld tegen de plinten opklost”.

Niet alleen de winkeliers lopen overigens schade op, zo stelde het Vakcentrum. “In feite steelt een winkeldief van iedereen. Door diefstal worden prijzen hoger, maar ook sociale activiteiten komen onder druk te staan doordat budgetten voor sponsoring kleiner worden”.

In dit licht blijft het Vakcentrum aandringen op het doen van aangifte. Zonder aangiftes wordt immers de totale omvang van het probleem onvoldoende duidelijk. Daarbij ziet het Vakcentrum ook te allen tijden een rol voor politie en justitie weggelegd.

Week van de veiligheid

De jaarlijkse Week van de Veiligheid stond dit jaar geheel in het teken van het omgaan met agressief gedrag. Agressief gedrag en zelfs geweld komt in toenemende mate voor in de winkels. Leden geven zelfs al aan dat in sommige winkels agressie en geweld een groter probleem zijn dan winkeldiefstal. Sinds corona lijken klanten een korter lontje te hebben gekregen.

Retail Veiligheidsoverleg

Het Vakcentrum is deelnemer aan het Retail Veiligheidsoverleg. In dit overleg wordt met diverse brancheorganisaties en vertegenwoordigers van het grootwinkelbedrijf met politie en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (het CCV) overlegd over de aanpak van winkelcriminaliteit.



Vakcentrum Bedrijfsadvies steunt Blokker-franchisenemers

In 2024 ging Blokker failliet. Dat leidde, naast de sluiting van de eigen Blokker-filialen, tot problemen voor zo'n 45 Blokker-franchisenemers.

Vakcentrum en Vakcentrum Bedrijfsadvies stonden de Blokker-franchisenemers en hun vereniging bij in de afwikkeling van het faillissement van Blokker en de continuïteit van hun eigen bedrijfsvoering. Daar zijn zowel juridisch als bedrijfseconomisch adviseurs bij betrokken.

Om de zelfstandige positie van de franchisenemers nog eens te benadrukken ontwikkelde het Vakcentrum ook speciale posters met als boodschap dat de franchisenemers vooral hart voor hun klanten hebben. De consumenten pakten dat ook goed op. Op social media en in de winkels was er volop steun en sympathie voor de Blokker-franchisenemers.

In 2025 wordt deze steun voortgezet op weg naar nieuwe commerciële samenwerking.

Vakcentrum en lokale belangenbehartiging

Platform De Nieuwe Winkelstraat (DNWS) nadruk op kennis

Het Vakcentrum is een van de partijen achter DNWS en stelt kennis en capaciteit beschikbaar voor dit project.

DNWS



In 2024 lag bij Platform De Nieuwe Winkelstraat de nadruk op het vergaren en verspreiden van kennis. Zo was er een druk bezocht congres in Groningen. Daarnaast werden bijeenkomsten gehouden over onderwerp als de inzet van Artificial Intelligence en Zero emissie.

DNWS bracht ook het rapport 'de Moderne Agora' uit. Deze publicatie beschrijft hoe met een mix van functies, nieuwe energie en levendigheid kan worden gebracht in winkelgebieden.

Lokaal Retailbelang, Provinciaal en lokaal aan tafel

Namens het Vakcentrum en collega-brancheorganisaties ondersteunen de deskundigen van Lokaal Retailbelang ondernemers-collectieven in de contacten met lokale en provinciale overheden. In 2024 werkt onder andere geadviseerd over provinciaal beleid in Limburg, Friesland en Overijssel. Op lokaal niveau lopen de vraagstukken uiteen van parkeerbeleid in het centrum van Delft tot het al dan niet gewenst zijn van perifere ontwikkelingen in Zundert.

**lokaal
retail
belang**

Dag van de ondernemer: Europarlementariërs bezoeken Vakcentrumleden

De jaarlijkse dag van de Ondernemer bood ook in 2024 weer een uitstekende kans om politici uit Den Haag en Brussel kennis te laten maken met de praktijk van alledag. De werkbezoeken met Tweede Kamerleden en Europarlementariërs gaven inzicht in de uitwerking van Europees en landelijk beleid op de werkvloer.

De nadruk in de gesprekken lag op de administratieve lasten en met name het voorkomen daarvan. Dat is belangrijk bij Europese regelgeving, maar zeker ook bij de Nederlandse uitwerking van die Europese regels. Die uitwerking moet niet strenger zijn, dan in de Europese regels is aangegeven.



**TROTS OP JOUW
ONDERNEMERSCHAP!**

Betalingsverkeer: Dienstverlening verbeterd

We zien over 2024 enige verbetering van de dienstverlening van alle betrokken partijen. Ondernemers tonen zich minder ontevreden over de dienstverlening van de banken, al blijven antiwitwas-protocollen soms lastige obstakels. Deze protocollen leiden tot niet te verklaren uitvragen door banken bij ondernemer. Vanzelfsprekend blijven ook de kosten een bron van ergernis.

De vele contacten met Brink's en Geldmaat hebben bij beide partijen tot een betere service geleid. In enkele individuele gevallen heeft het Vakcentrum aanpassingen in de ophaalfrequentie van Brink's kunnen bewerkstelligen of kunnen bemiddelen in discussies. Het Vakcentrum heeft haar zorgen uitgesproken over het uitgesteld betalen: 'Buy now, pay later'. Dit uitgesteld betalen kan leiden tot een vergroting van de schuldenproblematiek.

Nieuwe CAO Levensmiddelenbedrijf biedt duidelijkheid voor langere termijn

In december 2024 werd met CNV een akkoord bereikt met betrekking tot een nieuwe cao.

Deze nieuwe cao geldt vanaf 2 juli 2024 tot 1 april 2026.

Zo wordt voor een langere termijn duidelijkheid geboden over de arbeidsvoorwaarden.

In het akkoord is voorzien in een looptijd van 1 juli tot 1 april 2026 met, in fases, een loonsverhoging van 6%. Met aanvullende afspraken over het actualiseren van de functiebeschrijvingen en het loongebouw is een start gemaakt.



In de loop van 2024 werd door het Vakcentrum al met de leden overlegd over mogelijke aanpassingen van de functiebeschrijvingen.

Leden kwamen niet alleen in Woerden bijeen maar sloten ook digitaal aan om de functiebeschrijvingen te bespreken. De verwachting is dat de discussie in 2025 wordt afgerond. Het moment van invoering moet dan ook bepaald worden.

Vakcentrum krijgt gelijk: Picnic en flitsbezorgers moeten CAO voor het Levensmiddelenbedrijf aanhouden

Picnic en (de voormalige flitsbezorgers) Getir en Gorillas zijn door de rechter in het ongelijk gesteld in hun strijd naar een eigen cao. Hoewel de e-commercebedrijven een ander bedrijfsmodel hebben dan stenen supermarkten, gaat het volgens de rechter om de activiteit die wordt uitgevoerd en dat is het verkopen van supermarktoproducten aan consumenten. Daarom moeten e-commercebedrijven de CAO voor het Levensmiddelenbedrijf aanhouden. Zo besliste de rechtbank op 28 februari 2024.

De e-commercebedrijven die de zaak hadden aangespannen tegen Vakcentrum, CNV en FNV, zijn tegen de uitspraak in beroep gegaan.

In 2025 wordt de uitspraak van het Hof verwacht.



Op 1 mei 2024 verklaarde de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de cao voor het levensmiddelenbedrijf (2023 – 2024) alsnog 'algemeen verbindend'. Tot verbijstering van de betrokken werkgevers en werknemersorganisaties verleende de minister daarbij dispensatie aan Picnic. Het bezwaar tegen die dispensatie loopt nog.



Vakcentrumleden delen ervaringen met politici



Inclusief werkgeverschap:

Esther Rommel, gedeputeerde Noord- Holland, bracht een bezoek aan Masha Vos (AH Vos Haarlem).



Rondje retail voor Kamerlid:

Arend Kisteman (VVD kamerlid) bezocht De Spar in De Lutte van Martin Schreur, Jumbo Goor van Niek en Tijn Leussink en Landgoed Kaamps van Femke Nijland.



Problemen in de grensstreek:

De Overijsselse Commissaris van de Koning Andries Heidema en Erwin Hoogland, (gedeputeerde) ontvingen Bert-Jan Oldengarm (COOP Zwolle).



Overbodige regelgeving:

Tweede Kamerlid Henk Vermeer (BBB) sprak Gerrit en Ada Geels van Geels woonwarenhuis en Edwin en Astrid Holtrop (Plus Holtrop).



De Gouverneur op bezoek:

Emile Roemer, bezocht Jan en Jolien Verbeeten en Koen Verstegen van Plus Verbeeten.



Hoe pakt Europees beleid uit voor Nederlandse retailer:

Raquel Garcia Hermada, D66 Europarlementariër, werd door Paul Papo bijgepraat in de Jumbo in Drachten.



Biowinkels en biologische verordening:

CDA Europarlementariër, Ingeborg ter Laak liet zich bijpraten door Pieter Tent in de Biowinkel in Zoetermeer.



Nederlandse koppen op Europese regels:

Bert-Jan Ruissen (Europarlementariër SGP) werd ontvangen door Dick van den Hoven in zijn Plus in Wezep.

Steeds actueel

Vakcentrumleden ontvangen wekelijks een branchespecifieke digitale nieuwsbrief en iedere maand het VakcentrumNieuws. Daarnaast geeft het Vakcentrum nog drie vakbladen uit.

Gemengde Branche

gericht op koken, tafelen, wonen en cadeaus (4 uitgaven per jaar)



Lekkernijver

voor ondernemers in foodspecialiteiten (4 uitgaven per jaar)



Speelgoed en Hobby

voor de speelgoed-branche (5 uitgaven per jaar)



Vakcentrum Nieuws

maandelijks informatie-magazine voor leden en relaties



Positionering zelfstandig ondernemerschap

Het Vakcentrum stimuleert ondernemers in hun professionaliteit en positionering. Daarvoor organiseren we competities (zie pag. 13 in dit jaarverslag) en certificeren we ondernemers die zich onderscheiden in hun branche.

Super Supermarkt Keurmerk: Lokaal en maatschappelijk betrokken

Zelfstandige supermarktondernemers staan bekend om hun betrokkenheid. Ze kennen hun klanten persoonlijk en vinden het vanzelfsprekend om iets extra's te doen voor de buurt of wijk. Denk daarbij aan het sponsoren van lokale sportclubs, zorgen voor een veilige winkelomgeving, het bieden van faciliteiten voor mensen met beperkingen en het creëren van werkgelegenheid voor arbeidsgehandicapten.

Hun beleid ademt maatschappelijke betrokkenheid en sluit nauw aan op de drie hoofdlijnen uit de Retailtransitie. Het SSK keurmerk maakt dit onderscheidende ondernemerschap zichtbaar.

SSK supermarkten onderscheiden zich op zeven verschillende thema's, namelijk:

- Lokale betrokkenheid
- Onderscheidend assortiment
- Stimulerend personeelsbeleid
- Duurzame energie
- Bewuste afvalreductie
- Veilige omgeving
- Slimme logistiek



Certificering Foodspecialiteitenwinkels

De betere foodspecialiteitenwinkel is goed herkenbaar. Zij zijn erkend door de Certificering Foodspecialiteitenwinkel. Daar gaat een zware toetsing aan vooraf.

Onafhankelijke inspecteurs en professionele mystery shoppers toetsen:

- Winkeluitstraling
- Hygiëne en voedselveiligheid
- Klantgerichtheid
- Klanttevredenheid

Bij een voldoende oordeel op deze punten mag twee jaar lang het logo van de Certificering Foodspecialiteiten gevoerd worden.

Primeur mmm in vertrouwen

Eén loket voor meldingen ongewenst gedrag en misstanden

In de zomer van 2024 werd *mmm in vertrouwen* geïntroduceerd, een nieuw 'loket' voor meldingen over ongepast gedrag en misstanden bij zelfstandig retailondernemers. Het loket is opgezet door *mmm lekker werken* (powered by het Vakcentrum, CNV en FNV Handel).



Door gebruik te maken van *mmm in vertrouwen* voldoen zelfstandig ondernemers en franchisenemers in de retail op eenvoudige wijze aan de huidige en aankomende wetgeving als het gaat om ongewenst gedrag, misstanden en klachten van medewerkers.

De inzet van *mmm in vertrouwen* is voor de leden van het Vakcentrum voorsnog kosteloos.

Meer informatie:
vakcentrum.nl/mmminvertrouwen

mmm lekker werken

Het Vakcentrum werkt samen met CNV en FNV Handel aan duurzame inzetbaarheid van ondernemers en medewerkers. Daarvoor is het project *mmm lekker werken* opgezet.

De training Juridische Aspecten van het Personeelsbeleid en de training voor de Interne vertrouwenspersoon blijven onverminderd populair en worden door de deelnemers zeer goed gewaardeerd.

In 2024 is de website van www.mmmlekkerwerken.nl geheel vernieuwd waardoor het aanbod aan trainingen, workshops en andere tools voor ondernemers en werknemers makkelijker toegankelijk is. Bovendien is *mmm lekker werken* actiever op social media om ook de medewerkers te wijzen op de mogelijkheden van *mmm lekker werken*.



Pop up Banenwinkel

In Groningen werd in samenwerking met Inretail een tijdelijke pop-up Banenwinkel geopend. Via *mmm lekker werken* konden ook Vakcentrumleden in Groningen en omgeving hun vacatures op een andere wijze kenbaar maken.

Pensioenfondsen overstap nieuwe stelsel uitgesteld

Het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Levensmiddelenbedrijf (BPFL) besliste de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel met een jaar uit te stellen. Oorspronkelijk was de bedoeling om op 1 januari 2025 al over te stappen, dat is uitgesteld naar 1 januari 2026.

Zo heeft het BPFL een jaar langer de tijd om de overgang zorgvuldig voor te bereiden.

Het Vakcentrum heeft twee zetels in het bestuur van het pensioenfonds.

RI&E moet terug naar eenvoudig

Het Vakcentrum biedt haar leden sinds jaar en dag de mogelijkheid om de RI&E zelfstandig uit te voeren en de toetsing te laten verzorgen. Ook in 2024 zijn er weer verschillende trainingen verzorgd. Punt van aandacht is de verzwaren van de toetsing. Waar in het verleden een kerndeskundige de toetsing kon doen, dient nu al snel een tweede of zelfs een derde kerndeskundige betrokken te worden bij de toetsing. Dit heeft gevolgen voor de kosten maar zeker ook voor de snelheid waarmee een toetsing kan worden geregeld.

Het Vakcentrum zet zich in om deze verzwaren weer terug te laten draaien.



Uniek voor MKB-ondernemers

Vakcentrum Impact Monitor Duurzaamheid

Het Vakcentrum heeft voor haar leden een uniek nieuw instrument geïntroduceerd. Met de Vakcentrum Impact Monitor Duurzaamheid kunnen mkb-retailondernemers hun impact op milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur (ESG) in kaart brengen. Dit helpt ondernemers om duurzaamheidsinformatie gestructureerd te verzamelen en later te gebruiken in rapportages voor ketenpartners, financiers of klanten.

Met de monitor krijgt de ondernemer niet alleen overzicht, maar kan ook de resultaten van de duurzame initiatieven volgen. Dit maakt het mogelijk om de impact op mens, milieu en maatschappij helder te communiceren naar uw stakeholders.

Digitaal en vertrouwd

De Vakcentrum Impact Monitor Duurzaamheid is een digitale pdf waarmee de inspanningen en impact op milieu, maatschappij en governance (ESG) in kaart worden gebracht. De gebruiker slaat de gegevens op in de eigen en dus vertrouwde, digitale omgeving. Naast de Vakcentrum Impact Monitor Duurzaamheid komt het Vakcentrum ook met ondersteunende e-learnings, een uitgebreide Q&A en een speciale CO₂-rekentool met forse korting.



Wat is uw CO₂-voetafdruk?

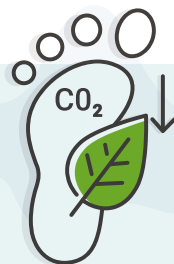
Steeds vaker krijgen organisaties van hun klanten de vraag om de CO₂-uitstoot van hun bedrijfsvoering te delen. En ook ketenpartners, financiers en andere stakeholders vragen steeds vaker naar de duurzaamheid van uw onderneming. Om aan die vraag te voldoen heeft het Vakcentrum gezocht naar een rekentool die enerzijds makkelijk is in gebruik en anderzijds aansluit op de diverse Europese standaarden voor duurzaamheidsrapportages.

De resultaten kunnen onder andere worden gebruikt voor de Vakcentrum

Impact Monitor Duurzaamheid of het monitoren van de resultaten voor de Race To Zero.

Handige ondersteuning

Het gebruik van de rekentool wordt ondersteund met een training. In het eerste deel van de training wordt, online, een uitleg gegeven van de rekentool. In een bijeenkomst, circa drie weken later, wordt de rekentool daadwerkelijk ingevuld onder begeleiding van een deskundige. Na deze sessie heeft u dus een compleet overzicht voor uw onderneming.



Roadmaps voor CO₂-reductie

In het voorjaar van 2025 presenteren we ook roadmaps voor CO₂-reductie. Aan de hand van een passend voorbeeld-bedrijf met de bijbehorende roadmap kunnen Vakcentrumleden in de loop van 2025 een plan maken om voor uw eigen winkel de CO₂-uitstoot te verminderen.

Huurder en verhuurder moeten samen verduurzamen

'Retail Inspiratiedocument Duurzaamheid' geeft tips en adviezen

Op dinsdag 11 juni 2024 werd op de vastgoed vakbeurs Provada het 'Retail Inspiratiedocument Duurzaamheid' gepresenteerd. In dit document hebben diverse brancheorganisaties, waaronder het Vakcentrum en organisaties van verhuurders beschreven welke stappen ondernomen kunnen worden om retailvastgoed te verduurzamen.

Het doel is dat huurders en verhuurders de verduurzaming samen versnellen. Men is immers afhankelijk van elkaar.

Meer informatie:
vakcentrum.nl/inspiratiedocument



'Ik ben Temi, uw robot'

Vakcentrumleden doen mee aan proef met robot

Voor welke activiteiten en hoe kunnen sociale robots het beste worden ingezet om de werkdruk van medewerkers te verminderen en de retail leuker en aantrekkelijker te maken om voor te werken en om in te werken? Het Vakcentrum was een van de mede-initiatiefnemers van een onderzoek naar de rol van robots. Er werd onderzoek gedaan bij 17 verschillende winkels naar de ervaringen van winkelmedewerkers met het gebruik van een sociale robot op de winkelvloer, waaronder winkels van Albert Heijn, Jumbo, PLUS, Etos en Blokker.

Voor klanten is een robot een leuke attractie. Ze vinden het ook leuk om de robot te gebruiken voor het beantwoorden van eenvoudige vragen of het wijzen naar een specifiek product.

Daartegenover staat dat de sociale robot nog betrekkelijk weinig kan. Voor een echt effectieve inzet is het nodig dat robots de klanten beter gaan begrijpen en beter te woord kunnen staan.

De robot gaat de medewerkers dan ook niet snel vervangen, denken de medewerkers uit de winkels in het onderzoek. Robots hebben nog



beperkte mogelijkheden en zijn veel meer een (leuke) aanvulling op de beleving in de winkel dan een directe bedreiging. En robots kunnen routinevragen en adviezen overnemen zodat medewerkers meer tijd hebben voor andere zaken.



Digitaal veilig en zeker Samen digitaal veilig

Veel ondernemers onderschatten nog de risico's en de impact van cybercrime. Vakcentrum is partner in het project Samen Digitaal Veilig. Via dit platform kunnen ondernemer gratis beschikken over een basis beveiligingsaanpak.

Met korting voorbereiden op Cyberbeveiligingswet

In 2025 wordt de cyberbeveiligingswet van kracht. Via Samen Digitaal Veilig kunnen ondernemers die volgens die wet extra maatregelen moeten nemen, zich daar op voorbereiden. Vakcentrumleden krijgen een flinke korting (50%) op de tools die hiervoor bij Samen Digitaal Veilig beschikbaar zijn.

Cyberverzekering voor ondernemers

Vakcentrum-verzekeringspartner Supergarant heeft in samenwerking met het Vakcentrum een speciale cyberverzekering ontwikkeld. De verzekering biedt uitgebreide bescherming tegen hacking, systeemintbraak, gegevensdiefstal en andere cyberaanvallen. Bij een incident kan de ondernemer rekenen op assistentie van ervaren security-professionals, juridische experts en forensische teams.

Inzet is het beperken van de schade en de onderneming snel en veilig weer operationeel krijgen. Ook de financiële schade is gedekt.

Op aandringen van het Vakcentrum kunnen ook franchisenemers deze verzekering afsluiten. Zij worden door veel andere maatschappijen uitgesloten. Vanzelfsprekend krijgen Vakcentrumleden een korting op deze polis.

CBS opgeroepen tot andere uitleg inflatiecijfers

In perspublicaties en politieke uitspraken over inflatie en prijsstijgingen werd het beeld geschilderd dat supermarkten steeds duurder worden. De inflatie wordt echter mede aangejaagd door de accijnzen op dranken en tabak (dat door supermarkten niet meer mag worden verkocht).

Het Vakcentrum heeft dan ook overleg gevoerd met het CBS over de wijze waarop de inflatiecijfers worden gepresenteerd. Ook in persberichten heeft het Vakcentrum gewezen op de zeer beperkte marges in de retail en met name supermarkten.

Helaas kan het CBS als gevolg van Europese regelgeving de presentatie van de cijfers niet zo maar wijzigen. We zien gelukkig wel dat veel media inmiddels begrijpen hoe de cijfers worden berekend, waardoor de berichten genuanceerder worden.

De winnaars van 2024

Nationale Competities Foodspecialiteiten

Tijdens het jaarlijkse feestelijke Branche-Event Foodspecialiteiten van Vakcentrum Foodspecialiteiten, zijn op maandagavond 3 juni 2024 de winnaars van de Nationale Competities 2024 bekendgemaakt.

De winnaars zijn:

- Nederlands Beste Kaasspecialzaak:
Renkema Kaas uit Amersfoort
- Nederlands Beste Foodspecialist Buitenlandse Kaas:
't Kaasplateau Rhoon uit Rhoon
- Nederlands Beste Foodspecialist Charcuterie:
Het Oude Zuivelhuis uit Haarlem

Onderscheidend ondernemen

De finalisten werden beoordeeld op hun visie op het vak en de branche, de eigen aanpak daarin, het ondernemings- en winkelmanagement, het personeelsbeleid, hygiëne en netheid en de performance van de winkel. Daarnaast beoordeelde een mystery shopper het aanbod, de winkel en de klantervaring.



Vakcentrumlid Balthazar Kookwinkel Nederlandse inzending in internationale strijd

Balthazar Kookwinkel van Irma Thierig en Julia Daalder werd verkozen tot de Nederlandse inzending voor de internationale verkiezing voor de Global Innovation Award 2024-2025.

Deze verkiezing wordt in Nederland georganiseerd door het vakblad Gemengde Branche. Nederland scoort overigens goed tijdens deze competitie. In de afgelopen 20 jaar werden negen onderscheidingen binnengehaald.

Inmiddels is bekend dat ook Balthazar Kookwinkel benoemd is tot Global Honoree.



Flinke groei voor Super Supermarkt Keurmerk

Het aantal supermarkten met het Super Supermarkt Keurmerk nam in 2024 fors toe tot bijna 300. In veel gevallen is het halen van het SSK gekoppeld aan nieuw- of verbouw waardoor de winkels aanmerkelijk duurzamer worden.

Ook besloten enkele multifranchisers om het keurmerk voor alle vestigingen aan te vragen. Zo maken zij duidelijk waar de onderneming als geheel voor staat, een duurzame en maatschappelijk betrokken bedrijfsvoering.

De reacties op de social media uitingen (met name Facebook) maken duidelijk hoe zeer de klanten de lokale en duurzame activiteiten van de ondernemers waarderen. Klanten blijken regelmatig trots op de 'eigen' supermarkt.



Vakbeurs Foodspecialiteiten, meer diversiteit meer bezoek

Met de inbreng van de vakbeurs en vakwedstrijden voor slagers, de Slavakto, was de Vakbeurs Foodspecialiteiten dit jaar groter en diverser dan ooit tevoren. Dat vertaalde zich ook in een bezoekersrecord. De beurs trok meer dan 7.500 bezoekers.

Met het Nederlands Nationaal Kaaskeurconours, de noviteitenwedstrijd en de slagersvakwedstrijden was de beurs niet alleen inspirerend maar ook een impuls voor de professionaliteit in de versbranches. Vanzelfsprekend was ook het Vakcentrum zelf prominent aanwezig op de beurs om in gesprek te gaan met leden en belangstellenden.

De Vakbeurs Foodspecialiteiten 2025 wordt gehouden op 29 en 30 september 2025.

Verkoopverbod tabak vanaf 1 juli 2024

Gevolgen meer dan ingrijpend

Op 1 juli ging het verkoopverbod tabak daadwerkelijk in. Zoals voorspeld zijn de gevolgen ingrijpend, met name voor de kleinere supermarkten. Duidelijk wordt dat het verkoopverbod een grote invloed heeft op de bedrijfsvoering en zeker leidt tot het wegvallen van

winkels. Dat heeft direct invloed op de leefbaarheid in buurten, wijken en dorpen. Met het verdwijnen van de supermarkt vallen vaak ook tal van andere diensten weg en verslechtert het klimaat voor de andere winkels in de buurt. Dit traject wordt nog eens versterkt door de hoge accijnzen.

Met name in de grensregio's, maar helaas steeds vaker ook ver daarbuiten, zijn de effecten goed merkbaar.

De lobby op dit punt wordt in 2025 voortgezet.

ATR onderschrijft bezwaren Vakcentrumleden

Door Skal ingerichte Certificeringsplicht biologische producten onwerkbaar en kostbaar

De certificeringsplicht voor 'biologische' producten opgezet door Skal als uitwerking van EU-regelgeving, levert voor winkeliers grote regeldruk op en is nauwelijks na te leven. Bovendien kunnen de strenge regels tot disproportioneel hoge nalevingskosten leiden. Dat schreef de Adviescommissie Toetsing Regeldruk in 2024 in haar advies aan de minister van Landbouw Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.

De ATR onderschrijft daarmee het signaal van het Vakcentrum dat sommige ondernemers overwegen om te stoppen met de verkoop van gecertificeerde biologische producten. Bovendien werken de stringente regels het gebruik van meer verpakkingsafval – zoals plastics – in de hand.

Mede naar aanleiding van dit onderzoek gaat de minister van Economische Zaken het mandaat van de ATR verruimen zodat ook Europese regelgeving vroegtijdig beoordeeld kan worden. Een voorstel daartoe is begin 2025 door de Tweede Kamer aangenomen.

De effecten op de Skal controle worden in 2025 verder onderzocht.

Het Vakcentrum laat zich horen

Overheden bieden regelmatig de gelegenheid om te reageren op wets- en beleidsvoorstellen. Het Vakcentrum maakt daar vanzelfsprekend gebruik van. Daarbij maken wij ook vaak gebruik van input van de leden. Zo werd in 2024 onder andere gereageerd op:

- Het voorstel voor de 'Voluntary Small Medium Enterprise – European Sustainability Reporting Standard'.
- Het wetsvoorstel klokkenluiders over het anoniem melden van misstanden
- Fit for Future Opinion on labelling of organic products,
- De ontwerp-subsidieregeling Duurzame Mobiliteit mkb
- De voorgenomen Beleidsregel Warenwet allergenenetikettering
- De opzet voor Sectorale Ontwikkelpaden en SLIM-Scholingssubsidie
- Het concept Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
- Wet(svoorstel) internationaal verantwoord ondernemen|(CSDDD)

‘Inkoopmuren’ op Haagse en Europese agenda’s

Mede op aandringen van het Vakcentrum heeft toenmalig minister van Economische Zaken en Klimaat Adriaansens in Brussel een voorstel ingediend om de territoriale leveringsbeperkingen te verbieden. Terwijl consumenten overal in Europa vrij kunnen kopen, ook via het internet, kunnen fabrikanten en distributeurs nog ‘inkoopmuren’ in stand houden.

Het verbieden van de territoriale leveringsbeperkingen kan tot aanmerkelijke prijsdalingen voor winkelier en consument leiden. Het Vakcentrum pleit dan ook al jaren voor een uitbreiding van het verbod op de zogenoemde geo-blocking zodat dit ook gaat gelden voor business-to-business transacties.



Algemene ledenvergadering

Op 23 april werd de Algemene Ledenvergadering gehouden in Fort Wierickerschans in Bodegraven. Tijdens de ALV werden de het jaarverslag, de financiële verantwoording en de begroting van het Vakcentrum goedgekeurd. Het Jaarverslag over 2023 is te lezen op de website van het Vakcentrum: www.vakcentrum.nl/jaarverslag.



Natuurlijk was er tijdens de ALV aandacht voor de zware omstandigheden in de retail: “De detailhandel zit in zwaar weer. Ons verdienmodel staat onder druk, omzetten dalen en kosten, zoals huur en energie, blijven maar stijgen. Het is een tijd van grote onzekerheid, maar hopelijk ook van kansen voor vernieuwing en groei. Zelfstandig retailers moeten daarbij in ieder geval hun eigen MEERwaarde duidelijk maken”, zo stelde Vakcentrum voorzitter Bram de Jong bij de opening van de Algemene ledenvergadering van het Vakcentrum.

Retailondernemers moeten zich ook wapenen tegen cybercriminaliteit zo was de boodschap van Daniel Verlaan (Tech-journalist bij RTL). Aan de hand van schokkende voorbeelden wees hij op de diverse digitale kwetsbaarheden.

Dag van het Vakcentrum Zomereditie

De Dag van het Vakcentrum kende in 2024 twee edities. In april was de bijeenkomst voor de leden. In juni werd naast de leden ook een groot aantal externe relaties ontvangen.

Het thema van de bijeenkomst ‘Ruimte voor Rendement: Ondernemerschap in een Uitdagende Tijd’ werd ingevuld door Vakcentrum-directeur Patricia Hoogstraaten. “Het is noodzakelijk dat ondernemers meer ruimte krijgen om te kunnen floreren, vooral in een tijd waarin ze worden geconfronteerd met uitdagingen als de nasleep van de coronapandemie, geopolitieke spanningen en aanhoudende inflatie. De detailhandel ziet de netto marges teruglopen tot rond de 1%, wat investeringen in medewerkersvaardigheden, innovatie en duurzaamheid bemoeilijkt”.



Neuromarketeer Tim Zuidgeest gaf inzicht in de rol van hersenwetenschap bij het ontwikkelen van overtuigende winkels, verleidende advertenties en breinvriendelijke websites.

Vakcentrum Bedrijfsadvies

Naast de bedrijfsjuridische en bedrijfseconomische adviezen voor individuele ondernemers, ondersteunde Vakcentrum Bedrijfsadvies ook ondernemerscollectieven.

De krapte op de arbeidsmarkt was een thema dat veelvuldig terugkwam in de individuele adviesaanvragen met betrekking tot personeelsbeleid.

Helaas moesten er ook procedures gevoerd worden. Dit werd uitbesteed aan VC Advocatuur.

Benoeming bestuursleden

Hoofdbestuur

Als lid van het Hoofdbestuur werden benoemd:

- Peter Bolleman (Spar Bolleman, Philippine)
- René Peek (PLUS Peek, Tilburg)
- Bas Rechtuyt (PLUS Rechtuyt, Schoonhoven)
- Henk Strootman (Albert Heijn Strootman, Klundert)

Froukje Mulder (Jumbo Froukje Sloot, Stadskanaal) en Han Pasch (Pasch Cooking, dining, living, Venlo) werden herbenoemd.

Het Hoofdbestuur nam, met dank voor de inzet, afscheid van

- Arnold Both
- Roger Kleijnen
- Twan van Meel

Branchebestuur foodspecialiteitenwinkels

In het branchebestuur werden benoemd:

- Jolanda Blankendaal (Kaas van Daan en Meer, Alkmaar)
- René Kuurman (Alexanderhoeve, Utrecht)

Nieuwe website

In het eerste kwartaal van 2024 opende het Vakcentrum de nieuwe website. Helderder, toegankelijker en sneller, waren de uitgangspunten bij de ontwikkeling. Er is meer ruimte voor nieuws en actualiteiten en achtergrondinformatie is makkelijker te vinden. Ook worden tools ontsloten zoals de toegang tot de Persoonlijke ontwikkelingsbudgetten.

Inmiddels kunnen de leden ook beschikken over informatie die exclusief voor hen is bestemd, zoals modelcontracten, loontabellen. Deze zijn te vinden op het besloten deel van de website.



Hoofdbestuur

(* Lid Dagelijks Bestuur)

Bram (A.) P. J. de Jong* (voorzitter)

Frits Alma

Peter Bolleman

Irene Halferkamp

Annie Harmsen

Hans Koelemij

Froukje Mulder*

Han H.F. Pasch*

René Peek

Bas Rechtyt

Henk Strootman

Pieter Tent

Johannes Vasse

mr. Patricia E.H. Hoogstraaten RAE*
(directeur)

drs. Theo P.M. Urselmann

Bestuur branche Biologische Speciaalzaken en Stichting Varena

Pieter Tent (voorzitter)

Jeroen Zentveld

Bram (A.) P. J. de Jong

Rick Brantenaar (manager Food
Speciaalzaken Vakcentrum)

Bestuur branche foodspecialiteiten en Stichting Foodspecialiteiten (SFN)

Hans Koelemij (voorzitter)

Bram (A.) P. J. de Jong

Inge Overeem

Astrid Willems

Jolanda Blankendaal

Edwin Schreff

Rene Kuurman

Rick Brantenaar (manager Food
Speciaalzaken Vakcentrum)

Bestuursleden of medewerkers van het Vakcentrum hebben ook zitting in:

- Forum Detailistenverenigingen
- Stichting Ontwikkeling en Voorlichting Detailhandel
- Stichting Vakcentrum Food Consult Bedrijfsadvies
- Stichting Super Supermarkt Keurmerk (SSK)
- Raad van Advies SSK
- Stichting Sociaal Fonds Levensmiddelenbedrijf
- Stichting 3XM
- Bedrijfstakingpensioenfondsen voor het Levensmiddelenbedrijf
- BPFL – Pensioencommissie / werkgroep Communicatie
- Georganiseerd Overleg Levensmiddelen
- CAO-onderhandelingsdelegatie
- Adviescommissie Arbeidsvoorwaarden
- CAO Nalevingsinstrument (CNI)
- Vereniging van Postale- en Bancaire Retailers (VVP)
- Franchisenemers Netwerk Nederland (FNN)
- Stuurgroep Retailagenda
- Stichting De Nieuwe Winkelstraat
- Lokaal Retailbelang
- Stichting tot beheer en exploitatie van de e-learning 'Allergenen en -Warenkennis'

Centraal Bureau Levensmiddelenhandel

- (Dagelijks) Bestuur
- Stuurgroep Medewerkers en Veiligheid
- Projectgroep Voedselveiligheid en Certificering
- Werkgroep Duurzaamheid
- Stuurgroep CAO Winkels

Koninklijke Vereniging MKB-Nederland

- Hoofdbestuur
- Algemene Ledenvergadering MKB-Nederland (ALV)
- Nationale Winkelraad (NWR)
- Platform Retail Nederland
- Platform Retail Europa
- Regio Platform
- Strategische Beleidscommissie Vestigingsklimaat Europa en internationaal ondernemen
- Strategische Beleidscommissie Klimaat Energie Circulair
- Strategische Beleidscommissie Ondernemersdynamiek
- Strategische Beleidscommissie Ruimtelijk Inrichting, wonen, mobiliteit en -infrastructuur
- Commissie Ondernemerschapsbeleid
- Commissie Milieu, Energie en Verduurzaming
- Commissie Consumentenvraagstukken
- Commissie Arbeidsverhoudingen Branches
- Directeurenoverleg branches
- Commissie Auteursrecht
- Commissie Sociale Zekerheid
- Commissie Ruimtelijke Ordening
- Commissie Administratieve lasten en regeldruk
- Werkgroep Accijnzen
- Commissie Europees MKB-beleid
- Werkgroep Huurrecht

Sociaal Economische Raad (SER)

- Commissie Consumenten Aangelegenheden (SER CCA)

Stichting Detailhandelsfonds

EuroCommerce

- Bestuur en ALV
- SME Interest Group

DG GROW – SME Envoy

Voor het actuele overzicht zie:
www.vakcentrum.nl/bestuur

Dit jaarverslag ligt ter goedkeuring voor op de Algemene Ledenvergadering van het Vakcentrum op 13 mei 2025.

Notities

[illegible]



Blekerijlaan 1
3447 GR Woerden
(0348) 41 97 71
info@vakcentrum.nl